

1 група. Учні цілком самостійно володіють пізнавальними вміннями. Вони вміють знайти спільне і відмінне, виділити ознаки понять, побачити головне, визначити причину і наслідок; своїми словами намагаються пояснити терміни (порівняння, узагальнення, причина тощо), що означають уміння. У відповідях висловлюють свою думку чітко, спроможні виконати повністю майже всі запропоновані завдання. Володіють достатньо вільним перенесенням пізнавальних умінь на різноманітний матеріал. Цю групу учнів ми віднесли до групи учнів з високим рівнем володіння пізнавальними вміннями.

2 група. Учні не завжди можуть виконати певну операцію, потрібна допомога експериментатора. Під його керівництвом вони спроможні виконати всі завдання. Це свідчить про недостатню самостійність в оперуванні вміннями. Учні цієї групи важко виразити словесно свої дії. Самостійне перенесення пізнавальних умінь обмежене. Лише з допомогою навідних питань і зауважень учителя школярі дають повні відповіді, що свідчить про середній рівень володіння пізнавальними вміннями.

3 група. В учнів цієї групи пізнавальні вміння ще не склалися. Вони дуже повільно виконують завдання, їм бракує знань. Перенесення вмінь досить вузьке (тільки на ідентичний матеріал). Спостерігається шаблонність у роботі – виконуються операції тільки з допомогою експериментатора. Більшість завдань учні неспроможні виконати навіть з допомогою експериментатора.

4 група. До цієї групи ми віднесли учнів, в яких пізнавальні вміння відсутні.

До методики з конвертами ми включили і судження, пов’язані з пізнавальними вміннями (з метою отримання від учнів суб’єктивної оцінки своїх умінь).

Результати цього експерименту такі.

Учні 1 групи обирали судження, що показували володіння пізнавальними вміннями (“я зможу відповісти на питання, чому відбулась певна подія і до чого це привело”, “думаю, що зможу зробити завдання на порівняння” тощо).

Учні 2 групи під час вибору судження виявили або недостатнє володіння вміннями, або переоцінку своїх можливостей щодо них (“не зовсім розумію, що потрібно зробити, щоб порівняти”, “не вмію виконувати такі завдання, де вчитель просить узагальнити і зробити висновок” тощо).

Учні 3 і 4 груп виявили відсутність указаних пізнавальних умінь (“не вмію виділяти головні думки автора в тексті”, “не вмію роботи висновки” та ін.).

Загальні результати експерименту подано в таблиці (табл. 2).

Порівняння результатів методик з виявлення рівня інтересів й умінь дає можливість помітити залежність між глибиною інтересу, пізнавальною активністю учнів і володіння ними пізнавальними вміннями. В учнів, які більшою мірою володіють пізнавальними вміннями, відзначаються підвищена пізнавальна активність, велике прагнення до

самостійної творчої роботи, бажання глибоко вивчити предмет, що їх цікавить.

Таблиця 2

Залежність між інтересами учнів та рівнем їх пізнавальних умінь

Групи	Інтереси (у %)		Уміння (у %)	
	5-ті класи	7-і класи	5-ті класи	7-і класи
1	20	21	17	18
2	43	48	36	41
3	37	31	40	34
4	–	–	7	7

На основі результатів і висновків констатуючого експерименту нами було розроблено програму формуючого етапу експерименту, суть якого полягала в тому, що, враховуючи досить низький рівень пізнавальних інтересів учнів 5-х та 7–8-х класів до історії, їх характер пізнавальних інтересів, де стрижневі пізнавальні інтереси становлять лише 18% і 21% відповідно, а також враховуючи рівень сформованості інтелектуальних умінь і навичок, учні експериментальних класів були умовно поділені на 4 групи, для яких на кожен урок підбиралися диференційовані завдання, здійснювався цілеспрямований контроль за зміною рівня характеру пізнавальних інтересів, за рівнем сформованості інтелектуальних умінь і навичок і вплив цих змін на рівень пізнавальних інтересів учнів до предмета, якість знань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баханов К.О. Лабораторно-практичні роботи у викладанні історії України: Посібник для вчителя. – К.: Генеза, 1996. – С. 6.
2. Мир детства. Юность. – М., 1988. – С. 243.
3. Мисан В.О. Оповідання з історії України та рідного краю: Підручник для 5 класу середньої школи. – К.: Генеза, 1995. – 144 с.
4. Селектор С. Совместные исследования познавательных способностей // Директор школы. – 2000. – № 3. – С. 11–19.
5. Щукина Г.И. Проблемы познавательного интереса в педагогике. – М.: Педагогика, 1971. – С. 118.

УДК 330.341.1

Кобаль М.В.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ХАРАКТЕР ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

У статті досліджуються основні етапи розвитку ідей і концепцій глобального інформаційного суспільства.

В статье исследуются основные этапы развития идей и концепций глобального информационного общества.

This article devoted to investigation of main states and concepts of global informational society development.

Сучасні досягнення в інформаційній сфері мають воістину революційний характер і створюють передумови для руху до зовсім нового типу

суспільства XXI століття – інформаційного (information society), або, як його ще називають, суспільства знань (knowledge society). Однією з основних характеристик інформаційного суспільства є його глобальний характер.

Вивчення питань глобальних змін, які постійно відбуваються, з метою вироблення відповідних рекомендацій і програм, які б дозволили прискорити формування глобального інформаційного суспільства, відображено в сучасних концепціях постіндустріалізму. Необхідно зазначити, що ця проблематика практично не розроблена у працях вітчизняних авторів. Серед зарубіжних дослідників, які вивчають такі проблеми, необхідно зазначити праці Д. Белла, І. Масуди, Т. Стоуньєра, М. Постера, Р. Катца, Д. Рисмана, Х. Шрадера, Д. Тапскотта, М. Маклюєна, Е. Тоффлера, П. Дракера, М. Кастельса, М. Бангеманна, Д. Лайона, Дж. Мартіна та ін.

Розглянемо основні етапи розвитку ідей і концепцій глобального інформаційного суспільства. Поняття “інформаційне суспільство” з’явилося у другій половині 1960-х років. Винахід самого терміна “інформаційне суспільство” приписується професору Токійського технологічного інституту Ю. Хаяши. Уперше основні характеристики суспільства інформації були визначені у звітах, поданих японському уряду деякими організаціями: Агентством економічного планування, Інститутом розробки використання комп’ютерів, Радою структури промисловості. У перерахованих звітах високоіндустріальне суспільство визначалося як таке, де розвиток інформаційних технологій дасть людям доступ до надійних джерел інформації і звільнить їх від рутинної роботи, забезпечить високий рівень автоматизації виробництва. При цьому істотні зміни торкнуться безпосередньо самого виробництва, у результаті чого його продукт стане більш “інформаційно-містким”, що приведе до значного збільшення частки інновацій, дизайну і маркетингу в його вартості. Виробництво інформаційного продукту, а не продукту матеріального буде рушійною силою утворення і розвитку суспільства.

У 60-х рр. XX ст. постіндустріальна проблематика стає провідною темою в західній соціології і політології. Основний акцент у дослідженнях цього часу ставиться в основному на необхідності вдосконалення засобів отримання, обробки і поширення інформації і результатах їх використання в економічній сфері. Це зумовлено бурхливим розвитком і конвергенцією інформаційно-телекомунікаційних технологій, які спричинили революційні зміни на світовому ринку. Гуманітарні аспекти формування нового суспільства, зокрема соціально-психологічні та педагогічні проблеми, стали активно вивчатися лише в результаті усвідомлення того, що якісний стрибок у розвитку інформаційних технологій породив нову глобальну соціальну революцію, яка не поступається за значенням революціям минулого за силою свого впливу на людське суспільство.

Наступний етап у розвитку ідей глобального інформаційного суспільства починається з виходом у

1973 році книги американського соціолога Д. Белла “Майбутнє постіндустріальне суспільство. Досвід соціального прогнозування” [1]. У ній автор поділяє історію людського суспільства на три основні стадії: аграрну, індустріальну і постіндустріальну. У дослідженні вчений прагнув окреслити контури постіндустріального суспільства, багато в чому відштовхуючись від характеристик індустріальної стадії. Подібно Т. Веблену та іншим теоретикам індустріалізму, він трактує індустріальне суспільство як суспільство, в якому головною метою є виробництво максимальної кількості машин і речей. Істотною ознакою постіндустріальної стадії, на думку Д. Белла, є перехід від виробництва речей до розвитку виробництва послуг, охорони здоров’я, системи виховання, дослідження й управління.

“Будь-яке сучасне суспільство живе за рахунок інновацій і соціального контролю за змінами, – пише Д. Белл. – Воно намагається передбачати майбутнє і здійснювати планування. Сама зміна в усвідомленні природи інновацій формує теоретичне знання” [1]. Рух у цьому напрямку буде набирати силу під час інтеграції науки, техніки й економіки. Знання та інформацію учений вважає не лише ефективним каталізатором трансформації постіндустріального суспільства, але і його стратегічним ресурсом. Це дослідження викликало не лише загальний резонанс та інтерес до порушеної в ньому проблематики, але й значною мірою зумовило появу й низки інших концепцій глобального інформаційного суспільства.

Одна з найбільш цікавих і розроблених філософських концепцій інформаційного суспільства належить японському вченому І. Масуді. Основні принципи композиції майбутнього суспільства подані в його дослідженні “Інформаційне суспільство як постіндустріальне суспільство” [2]. Фундаментом нового суспільства стане, на думку автора, комп’ютерна технологія, головне функцію якої він убачає в заміщенні або значному посиленні розумової роботи людини. Інформаційно-технологічна революція буде швидко перетворюватися на нову виробничу силу й уможливить масове виробництво когнітивної і систематизованої інформації, нових технологій і знання.

Приділяючи особливу увагу трансформації людських цінностей у глобальному інформаційному суспільстві, І. Масуда припускає, що воно буде по суті безкласовим і безконфліктним. Це буде суспільство згоди з невеликим урядом і державним апаратом. Він пише, що, на відміну від індустріального суспільства, характерною цінністю якого є споживання товарів, інформаційне суспільство висуває як характерну цінність час.

Відомий англійський учений Т. Стоуньєр висунув тезу, що інформацію, знання, подібно капіталу, можливо накопичувати і зберігати для майбутнього використання. У постіндустріальному суспільстві національні інформаційні ресурси перетворюються, як він вважає, у найбільше потенційне джерело багатства. У зв’язку з цим впливає необхідність усіма силами розвивати в першу чергу нову галузь економіки – інформаційну.

Промисловість у новому суспільстві за загальними показниками зайнятості і своєї частки в національному продукті поступиться місцем сфері послуг, яка буде переважно збором, обробкою і різними видами надання необхідної інформації [8].

Залежно від розвитку електронних засобів масової інформації й інформаційних технологій у науці все активніше ведеться дискусія про функції і роль інформації в житті суспільства, тенденції формування глобального інформаційного суспільства. Особливий інтерес становлять праці дослідників Маршалла Маклюєна (Канада) та Елвіна Тоффлера (США). Концепції, подані ними у своїх дослідженнях, одержали як досить позитивні, так і різко негативні оцінки з боку традиційної науки і громадськості в цілому.

Відмінною ознакою поглядів М. Маклюєна є та обставина, що інформаційні технології розглядаються ним як головний фактор, що впливає на формування соціально-економічної основи нового суспільства. Телекомунікаційні і комп'ютерні мережі відіграють роль своєрідної нервової системи в утворенні “глобальних об'ємів”, де все є настільки взаємозалежним, що в результаті відбувається становлення одного “глобального села”.

Інший теоретик інформаційного суспільства Е. Тоффлер пропонує власну схему історичного процесу. У своїй праці “Третя хвиля” він виділив в історії цивілізації три хвилі: перша хвиля – аграрна (до XVIII століття), друга – індустріальна (до 50-х років XX століття) і третя – постіндустріальна (починаючи з 50-х років XX століття). “Найближча історична межа така сама глибока, як і перша хвиля змін, запущена десять тисяч років тому шляхом запровадження сільського господарства, – відзначає він. – Друга хвиля змін була викликана індустріальною революцією. Ми – діти наступної трансформації, третьої хвилі” [9]. Остання позначилася в результаті інформаційної революції, що розгортається.

Постіндустріальному суспільству, на його погляд, властиві такі ознаки, як децентрація виробництва і населення, різке зростання інформаційного обміну, превалювання самоуправлінських політичних систем, а також подальша індивідуалізація особистості за збереження солідарних відносин між людьми і співтовариствами.

Традиційним громіздким корпораціям Е. Тоффлер протиставляє малі економічні форми, серед яких він особливо виділяє індивідуальну діяльність вдома та “електронні котеджі”. Останнє трактується автором так: “Радикальні зміни у сфері виробництва неминуче спричинять значні соціальні зміни. Ще за життя нашого покоління найбільші фабрики й установи наполовину спорожніють і перетворюються у складські або житлові приміщення. Коли в один прекрасний день ми одержимо техніку, яка дозволяє в кожному будинку обладнати недороге робоче місце, обладнане “розумною” друкарською машинкою, а можливо, ще й копіювальною машиною, комп'ютерним пультом і телекомунікаційним пристроєм, то можливості організації роботи вдома різко зростуть” [9].

Сьогодні доводить, наскільки правий виявився Е. Тоффлер у своїх припущеннях. Мова йде про розвиток так званих “дистанційних” трудових відносин, які називаються “телероботою” або “телекомп'ютигом”. Згідно з деякими даними, уже у 1997 році чисельність телеробітників в Європі становила понад 2 млн чоловік, а у США – близько 11 млн. Основні соціально-економічні переваги масового застосування засобів телероботи такі: зменшення транспортних проблем, загальних пересувань і пов'язаних з цим забруднень навколишнього середовища; можливість отримати роботу практично в будь-якій точці світу, що, у свою чергу, знижує рівень загального безробіття; розширення можливостей працевлаштування людей з обмеженим здоров'ям (наприклад, людей з обмеженою можливістю пересуватися). За допомогою нових інформаційних технологій ця частина населення у світі зможе повноцінно працювати, навчатися і спілкуватися.

Межа 1980/90-х років можна позначити як початок нового етапу в розвитку концепцій глобального інформаційного суспільства. Насамперед цей період пов'язаний з результатами досліджень Пітера Дракера і Мануеля Кастельса. П. Дракер, відомий американський економіст, один із творців сучасної теорії менеджменту, брав активну участь ще в дискусіях початку 70-х років XX ст. Однак свій безпосередній внесок у формування нових концепцій постіндустріалізму він зробив пізніше, опублікувавши книгу “Посткапіталістичне суспільство” [5]. Ядром концепції П. Дракера є ідея подолання традиційного капіталізму. Основними ознаками зрушень, що відбуваються, він вважає перехід від індустріального господарства до економічної системи, заснованої на знаннях й інформації, подолання капіталістичної приватної власності, формування нової системи цінностей сучасної людини і трансформація національної держави під впливом процесів глобалізації економіки і соціуму. Сучасна епоха, на думку П. Дракера, є часом радикальної перебудови, коли з розвитком нових інформаційно-телекомунікаційних технологій людство одержало реальний шанс перетворити капіталістичне суспільство в суспільство, засноване на знаннях.

М. Кастельс як вихідну точку використовує глобальну економіку і міжнародні фінансові ринки як основні ознаки світового порядку, що формується. Його фундаментальне дослідження “Інформаційна ера: економіка, суспільство і культура” присвячено розгорнутому аналізу сучасних тенденцій, що приводять до формування основ суспільства, яке він назвав “мережевим” [6]. Виходячи з того, що інформація за своєю природою є таким ресурсом, який легко проникає через усілякі перешкоди і кордони, інформаційна ера розглядається ним як епоха глобалізації. При цьому мережеві структури стають одночасно і засобом, і результатом глобалізації суспільства.

Однією з принципово важливих характеристик сучасного періоду є те, що, починаючи з першої половини 90-х років XX ст., більшість американських та європейських дослідників і фахівців

у цій галузі стали зосереджувати увагу на ролі і значенні не тільки інформації в різних сферах життя, але й на знаннях, що, у свою чергу, породило цілу низку нових визначень постіндустріального суспільства. Інша, не менш важлива, особливість полягає в тому, що стрімке зростання інформаційних систем і розвиток електронних мереж приводять до необхідності розробки і формування державної політики в галузі формування інформаційного суспільства.

У 1993 році віце-президент США Альберт Гор використовував поняття “інформаційна супермагістраль”, а незабаром після цього на конференції Міжнародного союзу телекомунікацій він говорив уже про глобальну інформаційну інфраструктуру. У запропонованій концепції розвитку інформаційного суспільства останнє описується так: навчальні заклади і викладачі стають доступними всім студентам незалежно від географічних умов, відстані і ресурсів; величезний потенціал мистецтва, літератури і науки стає доступний не лише в бібліотеках і музеях; медичні і соціальні послуги стають доступними в інтерактивному режимі; кожний має можливість повноцінно працювати через електронні магістралі, звертатися до магазинів, банків, органів державної влади; підприємства можуть обмінюватися інформацією електронним шляхом, знижуючи обсяг паперового документообігу і поліпшуючи якість послуг [7]. З цього моменту розвиток національної і глобальної інформаційної інфраструктури стає стратегічною метою держави.

Слідом за США до розробки цієї проблематики активно залучилися країни Західної Європи, в яких ідеї глобального інформаційного суспільства також порівняно швидко знайшли своїх прихильників. У випущеній у грудні 1993 року Комісією Європейського співтовариства доповіді “Ріст, конкурентоспроможність, зайнятість – виклики XXI століття і шляхи в нього” відзначалося, що інформаційне суспільство має істотний потенціал, що сприяє стійкому розвитку, зростанню конкурентоспроможності, збільшенню робочих місць, поліпшенню якості життя кожного європейця.

У липні 1994 року Європейською комісією був прийнятий план дій “Європейський шлях в інформаційне суспільство” [10], що передбачав чотири основних напрями діяльності Європейського Союзу: створення нормативно-правового простору; розвиток інформаційних і телекомунікаційних мереж; стандартизація обладнання; вивчення різних соціальних і культурних аспектів інформаційного суспільства; пропаганда концепції формування інформаційного суспільства серед населення з метою формування суспільної підтримки. План дій часто називають “Ініціативи Бангеманна” на прізвище одного з керівників Європейської комісії, що очолював групу експертів, яка підготувала рекомендації комісії щодо необхідності термінових заходів для забезпечення входження країн ЄС в інформаційне суспільство. М. Бангеманн був стурбований, головним чином, небезпекою для європейських країн залишитися у фарватері інших країн, які займають

провідні позиції у світі з виробництва обчислювальної техніки і нових технологій.

У відповідь на появу “Ініціативи Бангеманна” у багатьох країнах світу (Німеччина, Франція, Великобританія, Австрія, Чехія, Японія, Індія, країни Південно-Східної Азії тощо) почалася розробка і реалізація національних концепцій розвитку інформаційного суспільства. Зокрема, у 1995 році Фінляндія підготувала свою програму “Фінський шлях в інформаційне суспільство”, у лютому 1996 року в уряді ФРН була подана програма дій “Шлях Німеччини в інформаційне суспільство”. Основні завдання, сформульовані в концепціях, полягають у такому: покращити умови для бізнесу за допомогою ефективної і погодженої лібералізації телекомунікацій, створити необхідні умови для впровадження електронної торгівлі; забезпечити перехід до навчання протягом життя шляхом реалізації ініціативи “Навчання в інформаційному суспільстві”. Усвідомлюючи важливість глобального співробітництва, планується встановити правила побудови інформаційного суспільства, що повинні торкатися прав на інтелектуальну власність, захист даних і таємницю особистого життя, поширення інформації шкідливого і незаконного змісту, а також проблеми оподаткування в електронному бізнесі.

Іншою, не менш актуальною, проблемою є питання щодо необхідності розвитку спочатку мережі або послуги. У різних країнах використовуються різні підходи. Наприклад, у шведській концепції розвитку інформаційного суспільства ця проблема не розглядається, мова йде лише про послуги. У датській і голландській концепціях вона не є значущою, а в англійській і французькій концепціях проблема “мережі або послуги” стає центральною: у національних документах указується, що саме будівництво інформаційних мереж – шлях до розвитку сфери послуг. Необхідно також зазначити, що практично всіма програмами ставиться за мету розвиток універсального обслуговування. Причина цього – проблема нерівності в інформаційному суспільстві, коли велика частина населення може просто виявитися за його бортом.

Азіатські концепції розвитку інформаційного суспільства, як правило, базуються на власних культурних цінностях і прагненні розробити альтернативний західному підхід до індустріалізації і соціального розвитку. В їх основі лежить співробітництво держави і ринку, спроба встановити зв'язок між культурними цінностями, властивими конфуціанству, і соціальними змінами, що відбуваються [3]. Філософські постулати “співіснування” і “співпроцвітання”, а також сприяння держави в реалізації таких принципів на рівні окремої організації є азіатською парадигмою розвитку збалансованого інформаційного суспільства.

У результаті успіхи Японії в розвитку інформаційного суспільства можуть бути порівняні з успіхами США. Одним з найважливіших факторів їх досягнення були і дотепер залишаються значні витрати на наукові дослідження і розробки, високий пріоритет інформаційно-комунікаційних технологій у забезпеченні соціально-економічного розвитку

країни. На сьогодні головним пріоритетом країни стає власне виробництво нового знання, нових технологій і продуктів, а в центрі уваги – новаторські ідеї, точки зору та оригінальність.

В основі інформаційного розвитку “азіатських тигрів” (Південна Корея, Тайвань, Сінгапур і Гонконг) лежить так звана концепція економічного співробітництва держави і ринку. Успіх цих країн базується, зокрема, на втручанні держави в ухвалення рішень у галузі великих вкладів приватного капіталу та його активній участі у створенні матеріальної, соціальної й інформаційної інфраструктур. Основними питаннями інформаційного розвитку є сьогодні постійно зростаюча конкуренція в галузі виробництва і впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, пов’язана з цим потенційна можливість втрати будь-якого сегмента ринку або робочих місць. На особливу увагу серед “тигрів” заслуговує Сінгапур, який розробив стратегічний план “Інтелектуальний острів”. Його наміри полягають у тому, щоб стати однією з перших країн у світі з розвинутою національною інформаційною інфраструктурою, що забезпечує зв’язок комп’ютерів практично в кожному будинку, школі або робочому місці.

Індія не вибрала ні шляху повної приватизації, ні м’якої лібералізації інформаційної сфери. Тому її концепцію можна назвати проміжною. Державні підприємства не приватизуються, проте допускається до 49% іноземної присутності в капіталі окремих підприємств (у країні понад 200 млн родин із середнім доходом, так що внутрішній ринок є надзвичайно перспективним) [4]. Своїм головним капіталом на шляху в глобальне інформаційне суспільство Індія вважає свої людські ресурси. Іншими особливостями індійської концепції є обережність і поступовість, а також опора на національні культурні корені.

Усе вищезазначене дозволяє виявити загальні ознаки і позначити основні положення існуючих концепцій розвитку глобального інформаційного суспільства, які поєднують як філософські, так і соціогуманітарні, у тому числі педагогічні та психологічні, прикладні аспекти: узагальнюючи розглянуті підходи до трактування поняття “глобальне інформаційне суспільство”, можна сказати, що в наш час під ним розуміється суспільство нового типу, яке формується в результаті нової глобальної соціальної революції, основою якої є вибуховий розвиток і конвергенція інформаційних і комунікаційних технологій; суспільство знання, в якому головною умовою благополуччя кожної людини і кожної держави стає знання, отримане завдяки безперешкодному доступу до інформації і вмінні з нею працювати; суспільство, яке, з одного боку, сприяє взаємопроникненню культур, а з другого боку, відкриває кожному співтовариству і людині нові можливості для самоідентифікації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bell D. The Coming of Post-industrial Society. A Venture in Social Forecasting. – N.Y.: Basic Books, Inc., 1973.

- Masuda Y. The Information Society as Postindustrial Society. – Washington: World Future Soc., 1983.
- Вершинская О.Н. Существующие модели построения информационного общества // Информационное общество. – 1999. – № 3. – С. 54.
- Вольф М. Народный компьютер по-индийски // PCWeek. – 2000. – № 7.
- Дракер П. Посткапиталистическое общество. – СПб., 1999.
- Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура. – М., 2000.
- Курносос И.Н. Информационное общество: планы и программы зарубежных стран. – М., 1997.
- Стоуньер Т. Информационное богатство: профиль постиндустриальной экономики // Новая технократическая волна на Западе. – М., 1986. – С. 335.
- Тоффлер Е. Третья волна // США – экономика, политика, идеология. – 1982. – № 7–11.
- Улла Скиден. Глобальный вызов Бангеманна: о международной программе Европейской комиссии по интеграции городов в информационное общество // Информационное общество. – 1999. – № 4. – С. 11–12.

УДК 37.064.1

Кобильченко І.В.

СТАН ВИХОВАННЯ МИЛОСЕРДЯ У ДІТЕЙ-ВИХОВАНЦІВ ДИТЯЧИХ БУДИНКІВ СІМЕЙНОГО ТИПУ

У статті проаналізовано результати констатувального етапу експерименту з проблеми виховання милосердя у дітей-вихованців дитячих будинків сімейного типу.

В статті проаналізовано результати констатуючого етапу експерименту по проблемі виховання милосердя у дітей-вихованців дитячих будинків сімейного типу.

The article analyzes the results of the recitals stage of the experiment on the problem of upbringing mercy in foster children.

Занепад духовних і моральних цінностей у сучасному суспільстві, безумовно, спричинює глибинні зміни у світогляді та ціннісних орієнтаціях молодого покоління. Зневіра молоді у таких поняттях, як “милосердя” і “співчуття” обов’язково матимуть руйнівні наслідки, які призведуть до деградації людського духу.

Дослідники Г. Бевз та І. Пеша відзначають, що для будь-якого суспільства характерно, що зі зменшенням потенціалу загальнолюдських і духовних цінностей у ньому активно проявляється феномен розвитку сирітства, збільшується кількість дітей, які залишилися без батьківського піклування. Задля полегшення умов розвитку дітей, які вже опинилися у скрутному становищі, а також з метою запобігання поширенню цього явища в суспільстві державним пріоритетом стало створення дитячих будинків сімейного типу як альтернативної форми сімейного виховання [1, 25].

Процес виховання сучасної молоді має ґрунтуватися на розумінні пріоритету милосердя, умінні співчувати, виявляти доброту, небайдужість, людяність і любов до ближнього як одного з найдієвіших та найефективніших засобів, що може